ABBYY PDF Transformer 2.0
Click here to buy
www.ABBYY.com

A.Shamshetov, R.Tlewbergenov,
Q.Aytımbetov

O`NDIRIS A`MELIYATIN ShO`LKEMLESTIRIW HA`M O`TKIZIW

METODIKALIQ KO`RSETPE

ABBYY PDF Transformer 2.0
Click here to buy
www.ABBYY.com

O'ZBEKSTAN RESPUBLIKASI AWIL HA`M SUW XOJALIG`I MINISTRLIGI

TAShKENT MA`MLEKETLIK AGRAR UNIVERSITETI NO`KIS FILIALI

A. S. Shamshetov, R. Sh. Tleubergenov, Q. O. Aytımbetov

O`ndiris a`meliyatın sho`lkemlestiriw ha`m o`tkiziw boyınsha

METODIKALIQ KO`RSETPE

(«Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bakalavr ta`lim bag`darının` studentleri ushın)

NO`KIS
«QARAQALPAQSTAN»
2012-jıl

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

BBK 65.053 Avtorlar: Shamshetov A., Tleubergenov R., Aytımbetov Q.
O`-54 O`NDIRIS A`MELIYaTIN ShO`LKEMLESTIRIW HA`M O`TKIZIW BOYINShA METODIKALIQ KO`RSETPE: - No`kis «Qaraqalpaqstan» baspası, 2012-jıl, 28 bet.

Bul metodikalıq ko`rsetpe Joqarı oqıw orınlarının` 5660400-«Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bakalavriat bag`darının` studentleri ushın arnalıp, metodikalıq ko`rsetpede studentlerdin` o`ndirislik a`meliyat o`tiwi ushın tolıq mag`lıwmatlar berilgen. Studentler teoriyalıq bilimlerin a`melde bekkemlew ushın o`tkeriletug`ın a`meliyattı sho`lkemlestiriw ha`m o`tkiziw ma`selelerine arnalg`an bolıp, a`meliyat o`tiw dawamında bul metodikalıq ko`rsetpeden tolıq paydalana aladı.

Pikir bildiriwshiler: Qaraqalpaq ma`mleketlik universiteti «Buxgalteriya esabı ha`m audit» kafedrası baslıg`ı: dotsent Q. Ismaylov

Qaraqalpaq ma`mleketlik universiteti «Finans» kafedrası baslıg`ı: dotsent S. Bayjanov

Metodikalıq ko`rsetpe «Ekonomika ha`m awıl xojalıg`ın basqarıw» kafkdrasının` oqıw –metodikalıq seminarında dodalandı (2012 jıl 18-yanvarda №3 bayannama).

TashMAU No`kis filialı oqıw-metodikalıq ken`esinde №7 is qag`azı 14-mart 2012 jılı tastıyıqlandı ha`m baspadan shıg`arıwg`a ruxsat etildi.

© - "Qaraqalpaqstan" baspası - 2012

KIRISIW

Bu`gingi ku`nde joqarı qa`nigeli kadrlar tayarlaw sistemasında a`meliyattı biliw, u`yreniw ju`da` u`lken a`hmiyetke iye. Studentler a`meliyat da`wirinde lektsiya, a`meliy sabaqlardan alg`an teoriyalıq bilimlerin teren`lestirip, u`yrenip baradı, ilimiy-teoriyalıq bilimleri ta`jiriybede sınaw jolı menen tekseriledi ha`m olardı tu`sinip jetedi.

A`meliy tayarlanıw studentlerdin` du`nya qarasın rawajlandırıwg`a, olarda miynet su`yiwshilikti, ziyreklilikti, g`a`rezsizlikti ha`m ishtegi ta`rtipti ta`rbiyalawg`a ja`rdem beredi.

O`ndiris a`meliyatın studentler en` jaqsı, o`rnekli fermer xojalıqlarında ha`m basqada awıl xojalıq sub`ektlerinde alıp baradı. Studentlerdi a`meliy oqıtıwg`a arnawlı, qa`nige kafedralar metodikalıq basshılıq qıladı.

5660400-«Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» ta`lim bag`darı boyınsha oqıw rejesine muwapıq 3-kursta o`ndiris a`meliyatı rejelestirilgen. «Ekonomika ha`m awıl xojalıg`ın basqarıw» kafedrası o`ndirislik a`meliyattı o`tkiziwde metodikalıq ta`miynlewdi sho`lkemlestiredi.

1. Ulıwma qag`ıydalar

Usı bag`darlama «O`zbekstan Respublikası joqarı bilimlendiriw mekemeleri studentlerinin` o`ndirislik a`meliyatı haqqında Nızamı»nın` (Joqarı ha`m Orta Arnawlı Bilimlendiriw Ministrliginin` 1998 jıl 30 oktyabr 305-sanlı buyrıg`ı menen tastıyıqlang`an) 1.3 ba`ntine ha`m Tashkent ma`mleketlik agrar universiteti No`kis filialının` oqıw-metodikalıq ken`esinin` 2012 jıl 14-marttag`ı qararına muwapıq «Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bakalavr bag`darında bilim alıp atırg`an 3-kurs studentlerinin` o`ndirislik a`meliyat o`tiwleri ushın metodikalıq ko`rsetpe sıpatında islep shıg`ıldı.

1.1. A`meliyattın` maqseti

O`ndirislik a`meliyat - studentlerdin` «Buxgalteriya esabı teoriyası», «Finanslıq esap», «Basqarıw esabı», «Finanslıq ha`m basqarıw analizi», ha`m

«Finanslıq esabat» pa`nlerinen alg`an teoriyalıq bilimlerin xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerdin` a`meliyatına qollay alıw ko`nlikpesine iye bolıw ha`mde olardı ja`nede teren` irek o`zlestiriw boyınsha jeterlishe bilimlerge iye bolıwı esaplanadı.

O`ndirislik a`meliyattı o`tiw, awıl xojalıg`ı ushın jetik qa`nigelerdi tayarlawda za`ru`rli a`hmiyetke iye bolıp esaplanadı. O`ndirislik a`meliyat «Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bakalavriat ta`lim bag`darı studentlerinin` oqıw protsessinin` ajıralmas bo`legi bolıp, Respublikamızdag`ı awıl xojalıq sub`ektlerine joqarı kvalifikatsiyalı qa`nigelerdi tayarlawda u`lken a`hmiyetke iye.

O`ndirislik a`meliyattın` tiykarg`ı maqseti-bazar qatnasıqlarına o`tiw jag`dayında joqarı ha`m orta ekonomikalıq bilimlendiriwdi qayta qurıw, menshik formalarının` qanday bolıwına qaramastan barlıq ka`rxanalar ushın qa`nige tayarlawdın` sapasın arttırıw ayrıqsha a`hmiyetke iye. A`meliyattın` maqseti ka`nigelerdi bazar qatnasıqları jag`dayında ka`rxanalardı basqarıwg`a u`yretiwden ibarat.

**A`meliyattın` tiykarg`ı wazıypası** – studentlerge awıl xojalıg`ındag`ı xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerdin` buxgalteriyalıq esap jumısların ju`rgiziw ha`m esapqa alıw jumıslarının` ma`nisin tu`sindiriwden ibarat.

«Awıl xojalıg`ında buxgalteriyalıq esap ha`m audit» bakalavriat ta`lim bag`darının` studentleri aldına qoyg`an maqsetine erisiwleri ushın o`ndirislik a`meliyattı o`tiw da`wirinde to`mendegi wazıypalardı orınlawı lazım:

-xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerdin` sho`lkemlestiriwshilik-texnologiyalıq du`zilisin ha`m orınlaytug`ın wazıypaların u`yreniw ha`mde analiz qılıw tiykarında olardın` xızmetine tuwrı baha beriw;

-da`slepki esap mag`lıwmatların sho`lkemlestiriw, xojalıq aylanıslarının` esap registrları ha`m tu`rlerinde esap ob`ektleri boyınsha o`z-aldına ra`smiylestiriw ta`rtibi menen tanısıw, sonday-aq, xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektler xızmetin basqarıwda buxgalteriya esabı ha`m analizinin` a`hmiyetin u`yreniw;

-xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerde o`nim (jumıs, xızmet)lerdi o`ndiriw, sonday-aq, tovar jetkerip beriwshi ha`m kesip alıp islewshiler, qarıydarlar menen debitor ha`m kreditorlar menen o`z-ara ekonomikalıq qatnasıqlar boyınsha esap-kitap

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com
ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

operatsiyalarin sho`lkemlestiriw ha`mde olardin` buxgalteriya esabin tuwri ju`ritiwdi u`yreniw;

-xojaliq ju`ritiwshi sub`ektlerde finansliq na`tiyjelerdin` qa`liplesiwin analiz qiliw, sonday-aq, payda (ziyan)nin` xizmet tu`rleri boyinsha payda boliwi, saliqqa tartilg`ansha payda bolg`an jalpi payda (ziyan)di aniqlaw ha`mde esabat jilinin` sap paydasin esaplaw jumislarin u`yreniw;

-xojaliq ju`ritiwshi sub`ektlerde ag`imdag`i ha`m jilliq finansliq ha`m statistikaliq esabatlardin` formalari quramin ha`mde oni du`ziw ta`rtibin u`yreniw;

-finansliq esabat ha`m basqa finansliq mag`liwmattin` tuwriliq`i ha`m nizam hu`jjetlerine sa`ykesligin aniqlaw maqsetinde tekseriw usillarin u`yreniw.

A`meliyat o`tiw da`wirinde studentler buxgalteriyaliq esap ha`m audit bakalavriat ta`lim bag`dari boyinsha o`tilgen teoriyaliq bilimlerin a`melde sinap ko`redi ha`m bekkemleydi, sonin` menen birge ayrim jag`daylarda buxgalteriyaliq operatsiyalardi basqariwg`a qatnasadi.

A`meliyatti o`tiw da`wirinde student awil xojalig`i mekemesinin` ja`miyetlik turmisinda jedel qatnasiwi, o`zinin` waziypalarina juwapkershilik penen qarawi, intizamliliqtin` ayqin misali boliwi, ha`r qiyli jumis tu`rlerinin` aldin`g`i ta`jiriybelerin u`yrenip ha`m ko`pshilikke ja`riyalawi sha`rt.

A`meliyattin` oqiw maqsetlerine erisiw ushin ha`mde o`z miynetin ta`rtiplestiriw ushin ha`r bir student sistemali tu`rde ha`r ku`ni a`meliyattin` jeke ku`ndeligin toltirip bariwi lazim. (1-keste)

A`meliyatti o`tiw da`wirinde student kafedradag`i ilim-izertlew jumislarina paydalaniwg`a mag`liwmat jiynaw ushin progressiv o`ndirislik protsesslerdi, material ha`m mag`liwmatlardi u`yreniwge itibar beriwi tiyis. Bul materiallardi student keyinirek pitkeriw qa`nigelik jumisin islegende de paydalaniwi mu`mkin.

1-keste

Sa`ne	Ornlanatug`ın jumıslardın` qısqasha mazmunı	Basshının` imzası

Ka`rxana basshısı: ____________

Bas esapshı: ____________

Studentler a`meliyat o`tkiziw boyınsha basshı oqıtıwshı menen birgelikte a`meliyat da`wiri ushın kalendarlıq reje du`zip, kafedra baslıg`ına tastıyıqlatadı ha`m usı reje boyınsha a`meliyat o`tkiziwge kirisedi. (2-keste)

Studentler a`meliyat da`wirinde ornlanatug`ın a`meliy jumıslardı ka`rxana, xojalıqlardan alatug`ın mag`lıwmatları tiykarında rejelestiriwleri usınıs etiledi.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

«Tastıyıqlayman»
kafedra baslıg`ı
____
«___»_________20__j.

«Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bag`darı III-kurs __-topar studenti ______________________________ nin` 20__ jıl «__»________ dan 20___ jıl «__»_________ na shekem o`ndiris a`meliyatın o`tkeriw ushın

KALENDARLIQ REJESI

2-keste

Ta`rtip №	Orınlanatug`ın jumıslardın` qısqasha mazmunı	Sa`nesi	Jumıstın` orınlanatug`ın ornı

_________ - topar studenti ________________

Basshı: ________________

1.2. Praktikanın' mu'ddeti

O'ndirislik a'meliyattı o'tiw da'wirinde studenttin' is jayı bolıp, Respublikanın' awıl xojalıq mekemeleri, onın' bo'limleri, buxgalteriya, esaplaw orayı, finans-reje, o'ndiris, miynetke haqı esaplaw, satıw ha'm tag'ı basqa bo'limleri esaplanadı.

«Awıl xojalıg'ında buxgalteriya esabı ha'm audit» bag'darı boyınsha o'ndirislik a'meliyat oqıw rejesine muwapıq 8 ha'pte yamasa ulıwma 56 ku'n, sonın' ishinde 48 jumıs ku'ni ajıratılg'an. O'ndirislik a'meliyattı o'tiw bag'darlamasında keltirilgen temalar bo'limleri boyınsha jumıs waqtı (jumıs ku'ni)nın' to'mendegi bo'listiriw rejesi tiykarında a'melge asırıladı:

№	O'ndiriislik a'meliyat temalarının' atamaları	Jumıs ku'ni
1.	Awıl xojalıq mekemesi quramının' du'zilisi ha'm funktsional wazıypaların u'yreniw	1
2.	Kassa mashqalaları boyınsha esap–kitaplarda qollanılatug'ın hu'jjetler menen tanısıw ha'm toltırıwdı u'yreniw.	5
3.	Esap-kitap, valyuta ha'm arnawlı schyotlar boyınsha mashqalalarda qollanılatug'ın hu'jjetlerdi u'yreniw.	5
4.	Miynetke haqı to'lewdi esapqa alıw ha'm onda qollanılatug'ın hu'jjetler menen tanısıw.	5
5.	Esapshı ta'repler ha'm xızmetkerler menen basqa mashqalaları boyınsha esap-kitaplarda qollanılatug'ın hu'jjetlerin u'yreniw	5
6.	O'nim, tovar jetkizip beriwshiler ha'm arendashılar, qarıydar ha'm buyırtpashılar, debitor ha'm kreditorlar menen esap-kitapları esapqa alıw ta'rtibi menen tanısıw.	5
7.	Salıqlar ha'm jıyımlar ha'mde qamsızlandırıw ha'm maqsetli ma'mleketlik jamg'armalarına to'lemler boyınsha esap-kitapların esapqa alıwdı qollanılatug'ın hu'jjetler menen tanısıw.	5
8.	Kredit ha'm qarızlardı esapqa alıwda qollanılatug'ın hu'jjetler menen tanısıw.	5
9.	O'ndiris rezervlerin esapqa alıwda qollanılatug'ın hu'jjetler menen tanısıw	5
10.	O'ndiris shıg'ınları, alıng'an o'nimler esabı ha'm o'zine tu'ser bahasın esaplaw	5
11	Esabattı hu'jjetlestiriw	2
	Ja'mi	48

1.3. Praktikanın' mazmunı

O`ndirislik a`meliyat awıl xojalıq mekemelerinde o`tkeriledi. A`meliyattın` birinshi ku`ninde filialdag`ı a`meliyat basshıları menen birgelikte ken`es o`tkeriledi ha`m bunda o`ndirislik a`meliyattın` aldın`da turg`an wazıypaları talıqlanıp jumıs belgilenedi. Birinshi ku`nleri student ka`rxananın` o`zi menen onın` strukturası, o`ndiristi basqarıw ha`m sho`lkemlestiriwi menen tanısadı. Student ka`rxana bo`limlerinin` xızmet mazmunı menen qısqasha tanısadı ha`mde buxgalteriya bo`limi jumıslarının` maqsetke muwapıq huqıqıy jag`daylarin, usı bo`limnin` is ha`reketin retlestiriwdi, basqa jumısshılar arasındag`ı wazıypalardı bo`listiriwdi buxgalteriya bo`liminen, jumıs jobasın tanıstırıwdan baslaw. Sonın` menen a`meliyattı o`tiw protsessinde student to`mendegi temalar boyınsha a`meliyattı u`yrenip shıg`ıwı kerek.

1-tema. Ka`rxananın` sho`lkemlestiriwshilik-huqıqıy forması, mu`lkshilik forması, tiykarg`ı ustav xızmeti, quramlıq du`zilisi, buxgalteriya esabı ha`m finans-ekonomikalıq jumıslarının` sho`lkemlestiriliwi.

Bul bo`limde student a`meliyat o`tetug`ın ka`rxananın`, awıl xojalıq subektinin` sho`lkemlestiriwshilik-huqıqıy forması ha`m tiykarg`ı ustav xızmeti menen tanısadı. Sonnan, sho`lkemlestiriwshilik hu`jjetleri (ustavı, sho`lkemlestiriwshilik-sha`rtnaması h.t.b) ma`mleketlik salıq inspektsiyası ha`m basqa ma`mleketlik ha`mde ma`mleketlik emes sho`lkemlerde dizimnen, esaptan o`tkenligi, xızmet ko`rsetiwshi bank, o`nim jetkizip beriwshi mekemeler, qarıydar ha`m buyırtpashı sho`lkemler menen du`zilgen sha`rtnamalar ha`m basqa hu`jjetlerden ko`shirmelerdi aladı.

Ka`rxananın` quramlıq du`zilisi, buxgalterlerdin` lawazım buyrıqları (ko`rsetpeleri), xızmet wazıypaları, qa`nigeligi ha`m normativ-hu`jjetler menen ta`miynlengenligi u`yreniledi.

Ka`rxanada esap-kitap siyasatı bar bolg`anlıg`ı ha`m onın` nusqası ha`mde elementlerinin` ko`rsetkishleri (isshi schyotlar rejesi, da`slepki hu`jjetler, analitikalıq

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

ha`m sintetikalıq esap registrleri esabı, hu`jjetlerdin` aylanıs grafigi, bahalaw ha`m amortizatsiyanı esaplaw usılları h.t.b) u`yreniledi.

Basqa finanslıq-ekonomikalıq jumıslarının` sho`lkemlestiriliwi jag`dayına da baha beriledi.

2-tema. Kassa mashqalaları boyınsha esap-kitaplarda qollanılatug`ın hu`jjetler menen tanısıw ha`m toltırıwdı u`yreniw.

Kassa aylanısı esabı ha`m ka`rxanada kassa operatsiyaların ju`rgiziw ta`rtibi menen tanısıw.

Kassa aylanısı tiykarınan toltırılg`an hu`jjetlerdi qabıl qılıw, tekseriw ha`m buxgalteriyada islew beriw menen tanısıw.

Kassalıq kiris ha`m shıg`ıs orderlerin toltırıwdı u`yreniw. Kassa da`pterin ju`rgiziw ha`m hu`jjetlerdi ka`rxana buxgalteriyasına tapsırıw ta`rtibi menen tanısıw.

Naq pul tapsırıw haqqındag`ı dag`azanı toltırıwdı u`yreniw.

Kassalıq esabatın du`ziwdi u`yreniw. Olardan nusqalar,ko`shirmeler alıw.

3-tema. Esap-kitap, valyuta ha`m arnawlı schyotlar boyınsha aylanıslarda qollanılatug`ın hu`jjetlerdi u`yreniw.

Ka`rxananın` banktegi ashılg`an esap-kitap, valyuta ha`m arnawlı schyotlar haqqında tu`sinik beriledi. Ka`rxana schyot ashıw ushın bankke usınılg`an hu`jjetler esabı. Ka`rxanag`a berilgen salıq to`lewshinin` identifikatsiyalıq sanı (STIR), bank kodı (MFO) haqqında mag`lıwmat keltiriw. Esap-kitap, valyuta ha`m arnawlı schyotlar boyınsha aylanıslarg`a sa`ykes da`slepki hu`jjetlerdi qabıl qılıw, tekseriw ha`m buxgalteriyada islew beriw menen tanısıw. To`lew tapsırıqnaması, to`lew talapnaması, akkreditiv ashıw ushın arza, chek da`ptersheleri, inkassa tapsırıqnamasın toltırıwdı u`yreniw ha`m u`lgiler alıw.

Ka`rxananın` banktegi schyotlarınan alıng`an ko`shirmelerin alıw, buxgalteriyada islew beriw menen tanısıw ha`m u`lgiler alıw. Bank aylanısında toplang`an vedomostın du`ziwdi u`yreniw.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

4-tema. Miynetti ha`m og`an haqı to`lewdi esapqa alıw ha`m onda qollanılatug`ın hu`jjetler menen tanısıw.

Miynetti esapqa alıwdın` bir jıllıq baslang`ısh hu`jjetlerin qabıl qılıw, tekseriw ha`m islew beriw ta`rtibi menen tanısıw. O`simlikshilik, sharwashılıq, xızmet ko`rsetiw ha`m xojalıqtın` basqa tarawlarında orınlang`an jumıslar boyınsha toplang`an vedomostlar du`ziw (kalkulyatsiya obektlerine ajıratıp). Qa`nigelerge, normativ ha`m xızmet qılıwshılarg`a tiykarg`ı miynet haqı esaplaw ta`rtibin u`yreniw.

Jumıs waqtın esapqa alıw tabelin ha`m og`an tiykarlanıp miynet haqın esaplawdı u`yreniw.

Miynet haqı to`lew boyınsha baslang`ısh hu`jjetlerin toltırıwın u`yreniw ha`m u`lgiler alıw (naryad, orınlang`an jumıslardı esapqa alıw beti, ma`limlemeler ha`m basqalar).

Jumısshılarg`a, qa`nigelerge ha`m jallanba isshilerge miynet haqı to`lew. Esaplasıw-to`lew vedomostın du`ziwdi u`yreniw.

Miynet haqı to`lew ha`m esaplaw operatsiyaları boyınsha buxgalteriya provodkaların du`ziw, orınlang`an jumıslar esabı, esaplasıw-to`lew vedomostları tiykarında miynetke haqı to`lew summasın islep shıg`arıw qa`rejetleri schyotına o`tkiziw ta`rtibin u`yreniw.

Du`zilgen provodkaların «Miynet haqı boyınsha islewshi menen esap-kitaplar» schyotının` analitikalıq schyotlarına o`tkiziw.

Xojalıqtın` ag`zaları ha`m jallanba isshiler menen qılıng`an esap-kitaplar boyınsha aylanıs vedomostların du`ziwdi u`yreniw.

5-tema. Esaplasıwshı ta`repler ha`m xızmetkerler menen basqa aylanısı boyınsha esap-kitaplarda qollanılatug`ın hu`jjetlerin u`yreniw.

Ka`rxanada esaplasıwshı ta`replerge tiyisli summaların beriw ha`m qa`rejetlerge, shıg`ınlarg`a jazıw ta`rtibi menen tanısıw. Arza, buyrıqlar menen tanısıw. Avans esabatın du`ziw, avans esabatların tekseriw ha`m qabıl qılıwdı u`yreniw. Esaplasıwshı ta`repler menen bolatug`ın esap-kitaplar boyınsha

buxgalteriya provodkaların du`ziw. Usı provodkaların esaplasıwshı ta`repler menen esap-kitapların analitikalıq schyotlarına jazıw.

Ka`rxanadag`ı isshiler ha`mde esap-kitaplar ta`rtibi menen tanısıw. Sha`rtnamalar ha`m basqa da`slepki hu`jjetlerin du`ziwdi u`yreniw ha`m u`lgiler alıw.

6-tema. O`nim, tovar jetkizip beriwshiler ha`m arendashılar, qarıydar ha`m buyırtpashılar, debitor ha`m kreditorlar menen esap-kitaplardı esapqa alıw ta`rtibi menen tanısıw.

Du`zilgen sha`rtnamalar menen tanısıw ha`m u`lgiler alıw. Pul o`tkerilip beriliwi ha`m pul kelip tu`siwine tiykar salıwshı hu`jjetler menen tanısıw, toltırıwdı u`yreniw, mag`lıwmatlardı registrlarg`a o`tkiziwdi u`yreniw.

Ma`mleketlik buyırtpa ha`m sha`rtnama minnetlemelerin orınlawdın` esabı menen tanısıw.

O`nim ha`m tovarlardı realizatsiya qılıw (ma`mleketke satıw, komission sawda, bazarda satıw ha`m basqalar) boyınsha ha`mde realizatsiya menen baylanıslı bolg`an qa`rejetlerdi baslang`ısh ha`m jıyındı hu`jjetleri menen tanısıw.

Tayarlaw punktlerinde o`nimler ha`m tovarlardı qabıl qılıw ta`rtibi menen tanısıw. Tayarlaw sho`lkemleri qabıl kvitantsiyaları registrin du`ziw. Xojalıqtın` shette orınlang`an jumısları ha`m ko`rsetken xızmetlerin esapqa alıw ha`m hu`jjetleri menen tanısıw.

Ko`rsetilgen tiykarg`ı o`nimler ha`m tovarlar realizatsiyası tiykarınan buxgalteriya provodkaların du`ziw ha`m usı provodkalardın` o`nimler realizatsiyasın esapqa alatug`ın analitikalıq esap da`pterine jazıwdı u`yreniw.

Tayarlaw sho`lkemleri menen bolatug`ın esap-kitaplar ha`m olardı hu`jjetlestiriw ta`rtibi menen tanısıw.

Satılatug`ın o`nimlerge schyot-fakturalar, to`lew tapsırıqnaması ha`m talapnama registrların du`ziw.

7-tema. Salıqlar ha`m jıyımlar ha`mde qamsızlandırıw ha`m maqsetli ma`mleketlik jang`armalarına to`lemler boyınsha esap-kitaplardı esapqa alıwda qollanılatug`ın hu`jjetler menen tanısıw.

Ka`rxana qaysı salıqlar ha`m jıyımlardı ha`mde qamsızlandırıw ha`m maqsetli ma`mleketlik jang`armalarına to`lemler to`leniwin anıqlaw.

Salıqlar ha`m jıyımlar, qamsızlandırıw ha`m maqsetli ma`mleketlik jang`armalarına to`lemlerdi esaplawda toltırılatug`ın da`slepki hu`jjetlerin du`ziwdi u`yreniw ha`m u`lgiler alıw.

Da`slepki hu`jjetlerdegi mag`lıwmatlardı esap registrlerine jazıwdı u`yreniw.

8-tema. Kredit ha`m qarızlardı esapqa alıwda qollanılatug`ın hu`jjetler menen tanısıw.

Ka`rxanada kredit ha`m qarızlar alıng`an yamasa alınbag`anlıg`ın anıqlaw.

Eger alıng`an bolsa, sha`rtnamalar ha`m basqa tiykar bolıwshı hu`jjetler menen tanısıw.

Kredit ha`m qarızlar boyınsha toltırılg`an hu`jjetlerdi qabıl qılıw, tekseriw ha`m buxgalteriyada islew beriw menen tanısıw.

Protsent esaplaw ha`m og`an tiykar bolıwshı hu`jjetler menen tanısıw. Kreditlerdi qaytarıw ha`m protsentlerin to`lew ta`rtibi menen tanısıw, hu`jjetlerden u`lgiler alıw.

9-tema. O`ndiris rezervlerin esapqa alıwda qollanılatug`ın hu`jjetler menen tanısıw.

O`ndiris rezervleri ha`m tayar o`nimlerdin` analitikalıq esabı, material ha`m o`nimlerdi bahalaw ta`rtibi, klassifikatsiyası menen tanısıw.

Tayar o`nimler ha`m o`ndiris rezervleri (tuxım, ot-sho`p o`nimleri, xojalıq u`skeneleri ha`m inventarlar ha`reketi) boyınsha materiallıq jawapker adamlardın` hu`jjetleri ha`m esabatların qabıl qılıw ha`m tekseriw. (Materiallıq juwapkerlik haqqındag`ı sha`rtnama, isenim xatı, kiris ju`k xatı, shıg`ıs ju`k xatı, schyot-faktura ha`m t.b).

Keltirilgen hu`jjetler tiykarında jıyındı-toparlawshı vedomostlar du`ziw. O`nim ha`m o`ndiris rezervlerinin` ha`reketi boyınsha buxgalteriya provodkaların du`ziw

ha`m olardı kerekli schyotlarının` tiyisli analitikalıq schyotlarına jazıw. Neft o`nimlerin esaptan shıg`arıwda transport tayarlaw qa`rejetleri ha`m preyskurant bahalardan parqın ha`m summasın anıqlaw. Schyotlar boyınsha oborot yamasa saldo vedomostların du`ziw ta`rtibi menen tanısıw. Tayar o`nimler ha`m o`ndiris rezervlerin esapqa alıw ta`rtibi menen tanısıw.

«Materiallar ha`reketi haqqındag`ı esabat», «Sklad esabı da`pteri» ha`m basqa hu`jjetlerdi du`ziwdi u`yreniw ha`m u`lgiler alıw.

O`ristegi ha`m bag`ıwdag`ı sharwa malları ha`reketi haqqındag`ı baslang`ısh hu`jjetlerin qabıl qılıw, tekseriw ha`m buxgalteriyada islew ta`rtibi menen tanısıw ha`m u`lgiler alıw.

10-tema. O`ndiris shıg`ınları, alıng`an o`nimler esabı ha`m o`zine tu`ser bahasın esaplaw.

O`ndiris shıg`ınlarının` sintetikalıq ha`m analitikalıq esabı menen tanısıw: o`simlikshilik, sharwashılıq, ja`rdemshi ha`m xızmet ko`rsetiwshi o`ndirisler, ulıwma o`ndiris ha`m da`wir shıg`ınları.

O`ndiris shıg`ınların esapqa alıw vedomost ha`m og`an qosımsha qılıng`an hu`jjetler qabıl qılıw ha`m buxgalteriyada islep shıg`ıw.

O`ndiris shıg`ınların esapqa alıw vedomostın toltırıw ta`rtibi menen tanısıw.

O`tken jılg`ı materiallarg`a tiykarınan traktorlar, awıl xojalıq mashinaları ha`m basqa u`skenelerge esaplang`an amortizatsiya, qılıng`an ku`ndelikli on`law qa`rejetlerinin` kalkulyatsiya obektlerine bo`listiriw vedomostın du`ziw.

Ja`rdemshi o`ndiris qa`rejetleri menen tanısıw (on`law ustaxanası, ju`k transportı, janlı tartıw transprortı). Ja`rdemshi o`ndiris ko`rsetken xızmetlerinin` o`zine tu`ser bahasın esaplaw ta`rtibi menen tanısıw. O`tken jılg`ı hu`jjetler boyınsha ju`k avtomashinası ha`m janlı tartıw ku`shleri xızmetlerin bo`listiriw vedomostların du`ziw.

Ulıwma o`ndiris qa`rejetlerin bo`listiriw ta`rtibi menen tanısıw. O`tken jılg`ı mag`lıwmatlar tiykarında ulıwma o`ndiris shıg`ınların bo`listiriw vedomostın du`ziwdi u`yreniw.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

O`tken jılg`ı mag`lıwmatlar tiykarında o`simlikshilik, sharwashılıq o`nimleri o`zine tu`ser bahasın esaplaw ta`rtibi menen tanısıw (o`nimlerdin` 2-3 tu`ri boyınsha). O`nimlerdin` o`zine tu`ser bahasın esaplaw ju`zesinen buxgalteriya provodkaların du`ziw, olardın` o`ndiris shıg`ınlarının` analitikalıq esap da`pterine jazıw (o`simlikshilik, sharwashılıq).

1.4. Inventarizatsiya boyınsha hu`jjetler menen tanısıw.

Inventarizatsiya o`tkiziwge tiyisli normativ hu`jjetler ha`m xojalıqtın` inventarizatsiya o`tkiziw rejesi menen tanısıw.

2-3 inventarizatsiya ob`ekti boyınsha tolıq hu`jjetlerden ko`shirme alıw ha`m da`lillep beriw.

1.5. A`meliyat esabatın ra`smiylestiriw.

Ha`r bir student a`meliyatta orınlang`an jumısı boyınsha 45-50 bet ko`leminde jazba esabat du`zedi. A`meliyat esabatın tayarlaw a`meliyat bag`darlamasında ko`rsetilgen temalardı buxgalteriya esabının` teoriyalıq ha`m a`meliy mag`lıwmatları tiykarında analiz qılıw, u`yreniw ha`mde og`an juwap jazıwdı talap qıladı.

A`meliyat esabatı buxgalteriya esabının` a`meliy mag`lıwmatları tiykarında da`slepki hu`jjetleri, sintetikalıq ha`m analitikalıq esap registrları, studentler ta`repinen orınlang`an g`a`rezsiz esap-kitaplar, toltırılg`an jıllıq finanslıq esabatlar formaları qosımsha qılınadı. Esabatta sızılma, keste yamasa grafikler (diagramma) bolıwı sha`rt.

A`meliyat esabatının` teksti ha`m og`an qılıng`an qosımshalar no`merlengen bolıwı ha`m pikir bildiriwshi ayrım kemshiliklerdi-ko`rsetiwi ushın tu`sinikler ge orın qaldırıwı lazım. Esabat bo`limleri ha`m tekstin` izbe-izligi, a`meliyattı o`tiw bag`darlamasında usınıs etilgen temalardın` izbe-izligine muwapıq keliwi lazım. Esabattın` titul beti 1-qosımshada ko`rsetilgen formada bolıwı kerek **(1-qosımshag`a qaran`).**

1.6. Analiz kesteleri ko`rgizbeleri.

Student a`meliyattı o`tiw da`wirinde a`meliyat bag`darlamasında belgilengen temalardı teoriyalıq ha`m a`meliy ta`repten u`yreniw ha`mde analiz qılıw talap etiledi. Bunda usı temalardın` mazmunı ha`m a`hmiyetin ken`irek ashıp beriw, a`meliyat o`tip atırg`an ka`rxana (sho`lkem)nın` finanslıq-xojalıq xızmetine ob`ektiv baha beriwde qolay ha`m tu`sinikli bolıwı ushın sızılma, keste yamasa grafikler (diagramma)den paydalanıw kerek boladı. Sebebi usı sızılma, keste ha`m grafik (diagramma) ko`rinisindegi mag`lıwmatlar u`yrenilip atırg`an ka`rxana (sho`lkem) boyınsha tolıq ko`riniske iye bolıw mu`mkinshiligin beredi. Sol sebepten, studentlerdin` a`meliy esabatlarında to`mendegi u`lgi formalarındag`ı sızılma, keste yamasa grafik (diagramma)ler o`z ko`rinisin tabıwı talap qılınadı **(2-qosımshag`a qaran`)**.

2. A`meliyattı sho`lkemlestiriw ha`m og`an basshılıq etiw

O`ndirislik a`meliyattı sho`lkemlestiriw ha`m og`an basshılıq qılıw «Ekonomika ha`m awıl xojalıg`ın basqarıw» kafedrası ta`repinen a`melge asırıladı. Bunda kafedra ta`repinen usınıs etilgen ha`m filialdın` arnawlı buyrıg`ı menen tastıyıqlang`an professor - oqıtıwshılar o`ndirislik a`meliyatına basshılıq qıladı.

Xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektler ta`repinen bolsa, a`meliyatqa basshı etip bas buxgalteri ha`m basqada ja`rdemshi buxgalterleri, qa`nigeler ha`mde ta`jiriybeli xızmetkerler tayınlanıwı mu`mkin.

Studentlerdin` o`ndirislik a`meliyatı ka`rxananın`, xojalıqtın` buxgalteriyalıq esap bo`liminde o`tkeriledi. A`meliyat o`tiw ushın studentler to`mendegi nızamlardı basshılıqqa aladı:

«Buxgalteriyalıq esap», «Ka`rxanalar haqqında»g`ı, «Menshik haqqında»g`ı, «Salıq haqqında»g`ı ha`m basqada normativlik hujjetler ha`m ko`rsetpeler. Student a`meliyat basshısı menen birgelikte a`meliyattın` o`tiw ta`rtibi, mu`ddeti ha`m ma`jilisin anıqlap beriwshi kalendarlıq joba islep shıg`adı. A`meliyat o`tiw da`wirinde student a`meliyat basshısı ta`repinen tekseriledi ha`m qol qoyılatug`ın ku`ndelikler ju`rgiziledi. O`ndirislik a`meliyat da`wirinde student ka`rxananın` jumıs

ta`rtibine boysınadı. A`meliyat waqtında studentler sho`lkemlestiriwshilik ma`jilislerde qatnasıwı ha`m ilimiy izertlew jumısların ju`rgiziwi kerek.

Filialdan belgilengen basshının` minnetlemeleri:

- a`meliyat baslanıwında a`meliyatshı – student penen sa`wbetlesiw o`tkiziw ha`m onı a`meliyattı o`tiw ta`rtibi menen tanıstırıw;

- xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektler ta`repinen belgilengen basshı menen birgelikte a`meliyatshının` individual kalendarlıq-tematikalıq is rejesin du`ziw;

- a`meliyattın` barısın sistemalı tu`rde (kafedrada belgilengen mu`ddette) tekserip barıw, ha`r bir studenttin` isin qadag`alaw, student ta`repinen a`meliyat bag`darlamasındag`ı ayrım ma`selelerdi u`yreniw da`rejesin anıqlaw;

- a`meliyat bag`darlamasındag`ı ayrım temalar ju`zesinen studentke ma`sla`ha`tler beriw;

- a`meliyattı o`z waqtında ha`m bag`darlamag`a muwapıq, tolıq ko`lemde o`tiwin ta`miyinlew, xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektler ta`repinen belgilengen basshının` itibarın jol qoyılg`an kemshiliklerdi saplastırıwg`a qaratıw;

- ku`ndeliktegi jazıwlardın` o`z waqtında jazılg`anlıg`ın ha`m tuwrılıg`ı ha`mde studentler esabatının` du`ziliwin tekseriw;

- studentler ta`repinen o`ndirislik a`meliyatı boyınsha jazılg`an esabatının` o`z waqtında tapsırılıwın ta`miyinlew (sonın` ishinde, temalar boyınsha);

- o`ndirislik a`meliyatı boyınsha esabat tapsırılg`annan keyin ha`r bir esabattı tekseriw ha`m jazba tu`rde og`an pikir jazıw, pikirde esabattın` unamlı ta`repleri ha`m kemshiliklerin ko`rsetiw;

- filialdag`ı a`meliyat basshıları kafedra jıynalısında waqtı-waqtı menen o`ndirislik a`meliyatının` barısı haqqında mag`lıwmat berip barıwı ha`m aqırında kafedrag`a jazba tu`rinde juwmaqlawshı esabat beriwi za`ru`r.

Xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektler ta`repinen a`meliyatqa basshı bolg`an ta`reptin` minnetlemeleri:

- filialdan belgilengen basshı menen birgelikte a`meliyatshının` individual kalendarlıq tematikalıq is rejesin du`ziw;

- a`meliyatshını jumıs ornı menen ta`miyinlew ha`m jumıs waqtınan durıs

paydalanılıwın turaqlı tu`rde qadag`alap barıw;

- a`meliyatshı isine turaqlı basshılıq qılıw, a`meliyat bag`darlamasının` tolıq ha`m o`z waqtında orınlanıwın ta`miyinlew ha`mde qadag`alaw;

- ha`r bir o`z aldına is bo`liminin` xızmeti boyınsha a`meliyatshı menen tiyisli sa`wbetlesiw alıp barıw ha`m usı bo`limde jumıstı orınlaw mu`ddetin belgilew, onnan tısqarı, ayrım jumıslardı u`yreniw ha`mde olardı orınlaw protsessinde anıq bolmag`an ma`seleler ju`zesinen ma`sla`hatler berip barıw;

- bag`darlamada na`zerde tutılg`an barlıq jumıslardın` o`z waqtında orınlanıwın a`meliyatshıdan talap qılıw;

- ku`ndeliklerdegi jazıwlardı tekseriw ha`m olardın` tuwrılıg`ın o`z imzası menen tastıyıqlaw;

- ha`r bir a`meliyatshı - studentke a`meliyat aqırında orınlag`an jumısı boyınsha jazba pikir beriwi ha`m onda a`meliyattın` na`tiyjesin bahalaw lazım.

3. A`meliyat da`wirinde studenttin` huqıqları ha`m minnetlemeleri.

O`ndirislik a`meliyatqa jiberilip atırg`an studentlerdin` huqıqları to`mendegilerden ibarat:

- a`meliyat ushın kafedra ta`repinen jollanba xatı, a`meliyat bag`darlaması ha`m ku`ndeligin o`z waqtında beriliwin talap qılıw;

- student ushın kafedra ta`repinen basshı tayınlanıwın talap qılıw;

- a`meliyat o`tiw da`wirinde studenttin` tu`sinbegen sawallarına kafedra belgilegen basshısı ta`repinen tu`sindiriw jumısların talap qılıw;

- a`meliyat o`tiw da`wirinde payda bolg`an mashqalalardı kafedra yamasa kafedra belgilegen basshı menen saplastırıw ha`m basqalar.

O`ndirislik a`meliyatına jiberiletug`ın studentlerdin` minnetlemeleri to`mendegilerden ibarat:

- xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerden ha`m filialdan belgilengen a`meliyat basshıları menen birgelikte individual kalendar is rejesin du`ziw;

- xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerdin` basqa xızmetkerleri sıyaqlı ishki ta`rtip qag`ıydalarg`a ha`m miynet qag`ıydalarına a`mel qılıw;

- a`meliyat bag`darlamasın anıq belgilengen mu`ddette orınlaw;

- belgilengen formada ku`ndelik ju`rgiziw, og`an ha`r ku`ni orınlang`an jumıstı jazıp barıw ha`m bunı xojalıq ju`rgiziwshi sub`ektlerden belgilengen a`meliyat basshılarının` imzası menen tastıyıqlaw;

- bir ha`ptede bir ma`rte, shembi ku`nleri a`meliyatshı – student filialg`a kelewi, orınlag`an jumısları haqqında kafedradag`ı belgilengen basshıg`a esabat beriw;

- joqarıda keltirilgen temalar ju`zesinen o`ndirislik a`meliyat esabatın tayarlaw, son`ınan «Ekonomika ha`m awıl xojalıg`ın basqarıw» kafedrasına ornatılg`an ta`rtipte tapsırıw. Esabatqa da`slepki hu`jjetler, esap registrleri, esabat formaları ha`m basqa materiallar qosımsha qılınıwı lazım;

- esabat penen birge da`lalatnama da tapsırılıwı, da`lalatnamag`a xojalıq ju`rgiziwshi sub`ekt ta`rpinen belgilengen basshının` imzası qoyılıwı ha`m sub`ekttin` mo`ri menen tastıyıqlanıwı ha`mde a`meliyatshının` esabatı bahalanıwı lazım;

- a`meliyatqa barmag`an student, a`meliyat basshılarına jazba tu`rinde tu`sindiriw xatı yamasa barmag`anlıg`ı sebebi tastıyıqlang`an mag`lıwmatnama ko`rsetiwi lazım.

4. A`meliyat na`tiyjelerin juwmaqlaw ha`m esabattı qorg`aw.

O`ndirislik a`meliyat boyınsha jazılg`an esabat student ta`rpeinen imzalanıwı, a`meliyat tamam bolg`annan keyin 3 ku`nnen keshiktirmesten «Ekonomika ha`m awıl xojalıg`ın basqarıw» kafedrasına tapsırıwı lazım. Esabat penen birge bag`darlama, ku`ndelik ha`m da`lalatnama da qosıp tapsırıladı. (Papkag`a tigilgen halda)

O`ndirislik a`meliyat boyınsha jazılg`an esabat tapsırılg`annan son` kafedra baslıg`ı ta`repinen belgilengen basshı usı esabattı tekserip, unamlı bahalang`an pikirdi bergennen keyin, egerde, onda kemshilikler ko`rsetilgen bolsa, usı kemshilikler saplastırılıwı sha`rt.

O`ndirislik a`meliyat boyınsha jazılg`an esabattı tekseriw ha`m qorg`aw filial ta`repinen belgilengen mu`ddette kafedrada du`zilgen komissiya quramı ta`repinen o`tkiziledi. O`ndirislik a`meliyat 100 ballıq sistema boyınsha bahalanadı ha`m studenttin` sınaw da`ptershesine jazıladı.

5. A`meliyattı sho`lkemlestiriwdi materiallıq ta`miyinlew.

Studentlerdin` o`ndirislik a`meliyatı oqıw rejesine muwapıq belgilengen bolıp, onı o`tiw ma`jbu`riy bolıp esaplanadı. Usı a`meliyat studentlerdin` o`zinin` tilegi ha`m qa`lewine ko`re erkin (ka`rxanalardı tan`law erkinligi) a`melge asırıladı. Egerde student ta`repinen a`meliyat jayı (ka`rxana) anıq bolmag`an jag`daylarda kafedra (filial) menen o`z-ara baylanısta bolg`an studentlerdin` a`meliyattı o`tiwleri boyınsha sha`rtnama du`zgen ka`rxana (sho`lkem)larg`a jiberiliwi na`zerde tutılg`an. A`meliyat o`tiw ushın sha`rtnama du`zilgen ka`rxana (sho`lkem)lar menen materiallıq ta`miyinlew isleri kafedra (filial) ortasında sheshiledi.

Studentlerdin` o`ndirislik a`meliyatın o`tiw ushın za`ru`r bolg`an metodikalıq ko`rgizbeler (jollanba xat, a`meliyat bag`darlaması ha`m a`meliyat ku`ndeligi) kafedra (filial) ta`repinen ta`miyinlenedi.

6. O`ndirislik a`melityatta studentler bilimin ko`p basqıshlı qadag`alaw kriteriyası

«Awıl xojalıg`ında buxgalteriyalık esap ha`m audit» bakalavriat ta`lim bag`darının` studentleri ushın o`ndirislik a`meliyat o`tkeriledi. O`ndirislik a`meliyat 8 ha`pte dawam etedi. Ha`r ha`ptede 36 caattan a`meliyat o`tiliwi tiyis. Demek ulıwma student 288 saat dawamında a`meliyattan o`tedi. Reyting bahalaw sisteması 100 ballıq sistemada alıp barıladı. Bul reyting ballarının to`mendegishe bo`listiriliwi maqsetke muwapıq boladı.

«Awıl xojalıg`ında buxgalteriyalık esap ha`m audit» bakalavriat ta`lim bag`darı studentlerinin` o`ndirislik a`meliyatın

r e y t i n g b a h a l a w k r i t e r i y a s ı

Juwmaqlawshı bahalaw (100 ballıq sistemada)

№	Qadag`alaw tu`rleri	%	Ball
		100	100
1.	Xojalıq ju`rgiziwshi sho`lkemlerdin` ishki strukturası ha`m juwapker lawazımlar huqıqı ha`m wazıypaları menen tanısıw	10	10
2.	Mazmunı	50	50
3.	Teoriyalıq tayarlıg`ı	25	25
4.	Studenttin` a`meliyatqa qatnası	5	5
5.	Sho`lkemlestiriwshilik uqıplılıg`ı	5	5
6.	Bezeliwi yamasa is qag`azların talapqa say da`rejede alıp barıw	10	10
	Ja`mi:	100	100

Student to`mendegishe ballardı toplag`an jag`dayda qoyılatug`ın bahaları

Student 55,0-70,0 aralıg`ında ball toplasa «3» bahasın aladı.

71,0-85,0 aralıg`ında ball toplasa «4» bahasın aladı.

86,0-100 aralıg`ında ball toplasa «5» bahasın aladı.

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

1-qosımsha

O`ZBEKSTAN RESPUBLIKASI AWIL HA`MSUW XOJALIG`I MINISTRLIGI

TAShKENT MA`MLEKETLIK AGRAR UNIVERSITETI NO`KIS FILIALI

Zotexniya fakulteti

«Ekonomika ha`m awıl xojalıg`ın basqarıw» kafedrası

5660400-«Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bakalavr ta`lim bag`darı boyınsha ____ kurs,

____ topar studenti ____ tin`

o`ndirislik a`meliyatı boyınsha

ESABATI

A`meliyattın` baslanıwı: «____» _______________ 20 y.

A`meliyattın` tamamlanıwı: «____» _______________ 20 y.

A`meliyat o`tilgen ka`rxana: ____________________________________

A`meliyat o`tilgen ka`rxanadag`ı basshı: ___________________________

Filialdag`ı ilimiy basshı: ______________________________

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

2-qosımsha

1-keste

Jer maydanları ko`lemi ha`m du`zilisinin` o`zgeriwi

№	Jer maydanları tu`ri	20__j.		20__j.		O`zgeriwi (+,-)	
		ga	%	ga	%	ga	%
	Ulıwma jer maydanı						
1	Awıl xojalıq egislik jerlerinin` maydanı						
	Sonnan:						
1.1	Egislik jerleri						
1.2	Pishenlikler						
1.3	Jaylawlar						
1.4	Bag`, ju`zim ha`m basqa ko`p jıllıq o`simlikler						
2	Ha`wiz ha`m suw astı jerleri						
3	Tamarqa jerleri						
4	Awıl xojalıg`ında paydalanılmaytug`ın basqa jer maydanları						

2-keste

Egin maydanlarının` ko`lemi ha`m du`zilisinin` o`zgeriwinin` analizi

№	Jer maydanlarının` tu`rleri	20__j.		20__j.		O`zgeriwi (+,-)	
		ga	%	ga	%	ga	%
	Ulıwma jer maydanı						
1	Da`n ha`m sobıqlı eginler						
2	Ma`kkeda`ni						
3	Texnikalıq eginler						
	Sonnan:						
	Paxta						
4	Kartoshka						
5	Miywe						
6	Palız o`nimleri						
7	Ot-jemlik eginler						
	Sonnan:						
7.1.	Ma`kke silos ushın (ko`k halında)						
7.2.	Jon`ishqa bedesi						
	Ja`mi						

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

3-keste

Tiykarg`ı quralılar ko`lemi ha`m du`zilisinin` o`zgeriwinin` analizi

№	Tiykarg`ı quralılar du`zilisi	20__ j.		20__ j.		O`zgeriwi (+,-)	
		ga	%	ga	%	ga	%
1	Ima`ratlar						
2	Qurılmalar						
3	Ju`rgizilip atırg`an qurılmalar						
4	Mashina ha`m u`skeneler						
5	Transport quralları						
6	Isshi haywanlar						
7	O`nimdar haywanlar						
8	Miyweli terekler						
9	Basqa tiykarg`ı quralılar						
10	Jerlerdi jaqsılaw ushın kapital qa`rejetler						
	Tiykarg`ı quralılar du`zilisi						

4-keste

Sharwashılıq tarmag`ında o`nim jetistiriwdin` analizi

№	O`nimler tu`rleri	20__ j.	20__ j.	O`zgeriwi (+,-)
1	Sharwashılıq o`nim bahası, mın` swm			
2	Jalpı o`nimnin` shıg`ıwı, tsentner			
	Sonnan:			
2.1.	Su`t, ts			
2.2.	Buzaw, bas			
2.3.	Qaramaldın` qosılg`an salmag`ı, ts			
2.4.	Qoylardın` qosılg`an salmag`ı, ts			
2.5.	Shoshqalardın` qosılg`an salmag`ı, ts			
2.6.	Ju`n, ts			
2.7.	Qarako`l teri, dana			
2.8.	Ma`yek, mın` dana			
2.9.	Bal, ts			
2.10.	Pille, ts			
3	Alıng`an tezek, tsentner			
4	Alıng`an tezek bahası, mın` swm			
5	Sharwashılıqtan alıng`an basqa o`nimler bahası, mın` swm			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

5-keste

Diyxanshılıq tarawına ajıratılg`an qa`rejetlerdin` o`zgeriwi

№	Qa`rejetler tu`ri	20__j.	20__j.	O`zgeriwi (+,-)
1	Miynet haqı, ajıratpaları menen, mın` swm			
2	Materiallıq qa`rejetler ja`mi			
	Sonnan:			
2.1.	Tuxım ha`m na`ller			
2.2.	Mineral to`ginler			
2.3.	Janılg`ı ha`m maylaw materialları			
2.4.	Elektr energiyası			
2.5.	Basqa materiallıq qa`rejetler			
3	Tiykarg`ı qurallar eskiriw summası			
4	Qamsızlandırıw qa`rejetleri			
5	Basqa qa`rejetler			
	Ha`mmesi			

6-keste

O`nimlerdin` o`zine tu`ser bahası du`zilisi o`zgerisinin` analizi (eginler boyınsha)

№	Qa`rejetler tu`ri	20__j.	20__j.	O`zgeriwi (+,-)
1	Miynet haqı, ajıratpaları menen, mın` swm			
2	Tuxım ha`m na`ller			
3	Mineral to`ginler			
4	O`simliklerdi qorg`aw quralları			
5	Janılg`ı ha`m maylaw materialları			
6	Isshi ha`m xızmetler			
7	Basqa materiallıq qa`rejetler			
8	Tiykarg`ı qurallardın` eskiriw summası			
9	Qamsızlandırıw qa`rejetleri			
10	Basqa qa`rejetler			
	Ha`mmesi			

ABBYY PDF Transformer 2.0 Click here to buy www.ABBYY.com

7-keste

Sharwashılıq tarawıga jumsalg`an qa`rejetlerdin` analizi

№	Qa`rejetler tu`ri	20__j.	20__j.	O`zgeriwi (+,-)
1	Miynet haqı, ajıratpaları menen, mın` swm			
2	Materiallıq qa`rejetler ja`mi			
	Sonnan:			
2.1.	Ot-jem ha`m sanaat o`nimleri			
2.2.	Basqa awıl xojalıg`ı o`nimleri			
2.3.	Janılg`ı ha`m maylaw materialları			
2.4.	Elektr energiyası			
2.5.	Ag`ımdag`ı on`law ushın awısıq bo`lekler ha`m qurılıs materialları			
3	Tiykarg`ı qurallardın` eskiriw summası			
4	Qamsızlandırıw qa`rejetleri			
5	Basqa qa`rejetler			
	Ha`mmesi			

8-keste

Awıl xojalıq o`nimlerin islep shıg`arıw ha`m satıw boyınsha biznes-rejenin` orınlanıwının` analizi

№	O`nimler tu`ri	Biznes reje boyınsha						Haqıyqatta						Ayırmashılıq (+,-)					
		Egin maydanı, ga	Mug`darı, ts	O`zine tu`ser bahası, mın` sum ssum	Satılg`an o`nim mug`darı, ts	Satıwdan da`ramat, mın` sum	Payda, zıyan	Egin maydanı, ga	Mug`darı, ts	O`zine tu`ser bahası, mın` Sum	Satılg`an o`nim mug`darı, ts	Satıwdan da`ramat, mın` swm	Payda, zıyan	Egin maydanı, ga	Mug`darı, ts	O`zine tu`ser bahası, mın` sum	Satılg`an o`nim mug`darı, ts	Satıwdan da`ramat, mın` sum	Payda, zıyan
1	Paxta																		
2	Biyday																		
Diyxanshılıq boyınsha ja`mi																			
1	Go`sh																		
2	Su`t																		
Sharwashılıq boyınsha ja`mi																			
Xojalıq boyınsha ja`mi																			

ABBYY PDF Transformer 2.0
Click here to buy
www.ABBYY.com

ABBYY PDF Transformer 2.0
Click here to buy
www.ABBYY.com

9-keste

Islep shıg'arıw rentabelligi

№	Ko'rset kishler	O'lshem birligi	Reje				Haqıyqatta				Salıstırg'anda			
			Pul tu'simi	Ja'mi qa'rejet	Payda	Rentabellik	Pul tu'simi	Ja'mi qa'rejet	Payda	Rentabellik	Pul tu'simi	Ja'mi qa'rejet	Payda	Rentabellik
1	Paxta													
2	Biyday													
3	Su't													
4	Go'sh													
Xojalıq boyınsha ja'mi														

10-keste

Islep shıg'arıwda miynet o'nimdarlıg'ı analizi

O'nim tu'rleri	1 ga jerden alıng'an jıyımı		1 ts o'nimnin' o'zine tu'ser bahası, swm		1 ts ushın miynet jumsı, adam-saat		1 islewshige tuwrı keletug'ın o'nim, swm		1 adam-saatqa tuwrı keletug'ın o'nim, swm	
	reje	haqıy-qatta	reje	haqıy-qatta	reje	haqıy-qatta	reje	haqıy-qatta	reje	haqıy-qatta
Paxta										
Biyday										
Su't										
Go'sh										

11-keste

Paxta zu'ra'a'tliliginin' bo'listiriliwi (aqırg'ı u'sh jıl ushın ayrıqsha toltırıladı)

Sortlar	Salmag'ı, %	Mug'darı, tonna	Ma'mleket buyırtpası, tonna	Xojalıq qaramag'ında qalatug'ın bo'legi, tonna	Ma'mleket buyırtpa sının' summası, mın' swm	Xojalıq qaramag'ında qalatug'ın bahası, mın' swm	Paxtadan keltiretug'ın ba'rshe da'ramatlar, mın' swm	Paxta jetistiriw ushın ja'mi qa'rejet, mın' swm
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1-sortlı								
2-sortlı								
3-sortlı								
4-sortlı								
Ja'mi:								

ABBYY PDF Transformer 2.0
Click here to buy
www.ABBYY.com

A.Shamshetov,R.Tlewbergenov,Q.Aytimbetov

O`NDIRIS A`MELIYaTIN ShO`LKEMLESTIRIW HA`M O`TKIZIW

(«Awıl xojalıg`ında buxgalteriya esabı ha`m audit» bakalavr ta`lim bag`darının` studentleri ushın metodikalıq ko`rsetpe)

Qaraqalpaq tilinde

«Qaraqalpaqstan» baspası-No`kis-2012

Redaktor Q.Ismaylov

Teriwge berilgen waqtı 15.03.2012. Basıwg`a ruxsat etilgen waqtı 26.03.2012. Qag`az formatı 84x108[1]. Ofset usılında basıldı.Ko`lemi 2,0 b.t. Ja`mi 100 nusqada. Baxası sha`rtnama boyınsha. Buyırtpa № c/01

«Qaraqalpaqstan» baspası: 742000, No`kis qalası, Qaraqalpaqstan ko`shesi, 9.
"POLI-SPEKTR-NUKUS" JShJ tipografiyasında basıldı. Ma`nzil: No`kis qalası, A.Dosnazarov ko`shesi, 86 - jay